

J. Chr. Svabo:

Indberetninger fra en Rejse i Færø 1781-82

Um 180 ár hava hesar frágreiðing ar Svabos ligið í handritið, innan tær nú eru vorðnar útgivnar av »Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter«. Handritið finnst á kongl. skjalasavninum í 7 heftum við nógvum vókum tekningum. Her eru tey øll útgivin í eini bók, sum er um 500 síður. Eitt snottligt arbeiði, men bókin er heldur forlig, og innbindingin tykist tverri ikki at vera tilsvareandi sterk.

Bókin gevur góða frágreiðing um Føroyar, sum tær vóru um endan av 18. öld. Hóast hon sum sagt er rúgvismikil, kundu vit ynskt meira frásagt um ymist, sum umtalað verður í ógvuliga fáum orðum. Verkið ber eitt sindur merki av ikki at vera heilt liðugt. Fátækdómur og ymsir aðrir trupulleikar hava fingið arbeiðshugin hjá Svabo at falla.

J. Chr. Svabo var prestasonur úr Vágum. Hann gekk í lätinskúlan í Havn saman við Nicolai Mohr, og teir fóru báðir undir at lesa náttúrukunnleika og vinnufrøði, eitt undantak í lestri føroyinga tá í tíðini, men tá samsvarandi við andan í útheimi.

Hin 2. april 1781 fekk Svabo frá ríkisstýrinum 480 ríkisdálar fyri at gera ferð til Føroya, har hann skuldi verða til á sumri 1782, kanna ym is viðurskipti á landi og aftaná geva ríkisstýrinum frágreiðslu um viðurskiptini í Føroyum. Tað er úrslitið av hansara kanningum á hesi Føroyaferð, sum nú fyrstu ferð er givið út. M. A. Jacobsen bókavörði sendi út í 1924 bók um J. Chr. Svabo við úrdrátti úr hansara »Indberetninge« og hon gav Føroyingum nakad at vita um henda merkiliga mannin og lívs-lagnu hansara. Svabo hevur skrivað nógv annað enn hesar kanningar á Føroyaferðini, men tað verður ikki nevnt her. Gjolla skal ikki verða roknað upp alt, bók-in umtalar, men bert høvuðstæt-tir-nir verða nevndir.

Hefti I. Í hesum verður sagt um fuglar í Føroyum, fjøður, kópaveiða, ferfott djór og flotyggjar.

Hefti II. Greitt verður frá øllum livandi í sjónum um Føroyar, um bátar, mið, reidskap, fiskiskap, fiskabýti og fiskatilvirkan. Nevndar eru lógtingsbókurnar og fátækra-kassin, hvat fólk hevur til matna, fortíðarleiðir og merkiligar staðar-sagnir (gullhegar o. t.).

Hefti III. Skrivað verður um trævokstur. Hann nevnr »Ole Larvesen, en Færoer og Syssemand i Østerø«, sum sigdi til Bjørgvins í gabelstiðini og forði trævokstur til Føroya. Hann var tó ikki sýslumaður í Eysturoy, sum nógvir siga, og hann livdi í fyrri helmingi av 17. öld. Síðan skrivar Svabo um torv, endur gevur viðtøku fyri Sandoyar sýslu og greiðir frá føroyskum iitum og vóks-trum. Her nevnr hann eisini Argja hospital, sigur frá yvirtrúgv og gandi og nevnr fólkanoðgina í oyggju-num. Síðan hevur hann hetta árið mált og skrivað upp hitan í Føroyum og trýstið í luftini og, hvussu veðrið var.

Hefti IV. Her skrivar hann um seyð og seyðaslog, um skurðin og nýtskuna av honum og mjólkning av seyði. Síðan greiðir hann frá seyðasjúkum, seyðafellum, hagaportum og, hvussu seyðurin kann gerast friskari og betri við góðari rokt. Hann sigur frá kólium í Føroyum, greiðir frá sjúkum her á landi og, hvussu tær verða fyrirbyrgdar. Síðan

greiðir hann frá klædnabúna og hvalaveiðu.

Hefti V. Her sigur hann frá okkara føroyska máli, tekur dømi fram, nevnr kirkjur og kirkjugarðar og kirkjumál yvirhøvur. Skúlin verður umtalaður, og síðan verður sagt, hvussu set- og úthúsin eru bygd. Hann greiðir frá skansanum og, hvussu ferðasambandið fer fram millum oyggjarnar, nevnr mylnu-hús, handkvarnir og klædnagerð. Handilin fær sína umtalu, somuleiðis tiggjundin í samband við sýslu-menn. Hann nevnr, hvussu føroy-ingar merkja tíðina av eftir arbeiði, t. d. hoyni, akurskurður og fjalltið, og við øllum messunum, t. d. Pálls-messa, Grækarismessa o. s. fr. Síðan sigur hann frá avtøftaðum bú-plássum, nevnr húskallalógini 1777, sum skuldi givið nýggj búpláss, men ongatið virkaði á tann hátt. Hann greiðir frá fólksins síðum og hugs-unarhátti og sigur, hvussu menn vinna svartasalt úr sjógv. At endanum nevnr hann menn, sum hava roynt góð tiltøk, t. d. við at friða og nora villan fugl. Hann greiðir eisini frá leikum og stuttleikaspølum.

Hefti VI. Her sigur hann frá velt-ing, frá hoyggi og hoybjarging. Hann greiðir frá havinum og tess ávirkan, frá vatninum, á landi, nevnr varmakeldur, máldi tær og heitast var ein á fjøllum fyri norðan í Vágum. Síðan greiðir frá, hvussu oyggjarnar eru vorðnar.

Hefti VII. Hann nevnr her akk-erspláss og havnr. Síðan umtalar hann neytini, greiðir frá streymi um oyggjarnar og frá miniralum.

Vit siggja helst móti endanum av bókini, at evnini eru heldur ósam-anhangandi uppstillað, og Svabo fekk aldri í lag at væla um hetta. Kanska kom tað ikki til prentingar nógv av teirri grund. Fátækdómur hansara var eisini ein atvoldin, og føroyingar skiltu lítið av hansara arbeiði.

Kortini er hetta eitt risaverk, hann her hevur gjørt. Gjøgnum hetta arbeiði og alt annað, hann skrivaði, gongur ein brennandi fost-urandsalskur, ið ikki minst kemur til sjóndar í hansara orðabókaar-beiði, sum hann fekkst við til sín deyðadag.

L. Z.

Tórshavnar kommunuskúli

Ársroyndin byrjar leygardagin 13. juni. Børn, ið eru tilmeldað úr øðrum skólum, eiga at koma niðan í kommunuskúlan friggjadagin hin 12. juni millum kl. 2 og 3, har tey fáa skrána fyri ársroyndina.

Tórshavn 1.6.59.

Z. Sørensen.

Grindalistin

fyrí 1959 er til skjals á býráðsskriv-stovuni frá 6. juni til 12. juni í ár hvønn yrkadag frá kl. 11—13 og 15—16 leygardag tó bert frá kl. 11-13.

Fólk verða biðin um at kanna eftir, um partarnir eru í lagi.

Býráðsskrivstovan.

Happadráttarvinningar frá 1958

SUM IKKI ERU HEIMTADIR

1. hálvár:	nr. 83	kr. 90,00	2. hálvár:	nr. 236B	kr. 45,00
	» 304B	» 45,00		» 335A	» 45,00
	» 448A	» 22,50		» 335B	» 45,00
	» 448B	» 22,50		» 336A	» 45,00
	» 637D	» 22,50		» 520B	» 22,50
	» 639B	» 22,50		» 541B	» 22,50
	» 696D	» 22,50		» 606B	» 22,50
	» 698A	» 45,00		» 891	» 90,00
	» 1063A	» 45,00		» 1107A	» 45,00
	» 1080B	» 45,00		» 1282B	» 45,00
	» 1102A	» 45,00		» 1298A	» 45,00
	» 1231B	» 45,00		» 1298B	» 45,00
	» 1371B	» 22,50		» 1473A	» 22,50
	» 1407D	» 22,50		» 1581A	» 22,50

Vinningarnir verða útgoldnir, tá lutaseðilin, váttaður av seljarinum verður innsendur.

FØROYA LANDSSTÝRI, 28. mai 1959.
(HAPPADRÁTTURIN).

TRYGGINGARSAMBANDIÐ

FØROYAR

Føroya Kríggstrygging. telf. 1086 Føroya Sjóvátrygging ... telf. 1086
Føroya Brunatrygging.. telf. 1089 Føroya Vanlukutrygging telf. 1721

Vit tryggja:

Bátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging

Djóraframsýningar

Tað verður hervið gjørt kunnugt, at djóraframsýningar í 1959 verða í Eysturoynni og Norðoya sýslum.

Bygdir, ið vilja hava sýning, biðjast venda sær skrivliga til Føroya Búnaðarfelag áðrenn 24. juni.

SÝNINGARNEVNDIN.

GROT OG SKERVUR

Øll, ið vilja keypa skerv ella grót, eiga at venda sær til kommunukantórið.

Grót og skervur megu verða goldin fyrst, áðrenn tey verða heimtað.

Bilstjórar verða ámintir, at teir ikki kunnu heimta grót ella skerv uttan við einum limi av vegnevndini ella einum umboðs-manni fyri kommununa.

FRØÐBIAR SÓKNAR KOMMUNA

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

Føroya Bjór

ØL- og MINIRALVATNSVIRKI

Føroya

Pilsnar

Ekta

Maltøl.

Citron sodavat

Appelsin limonada

Hindber limonada

Jordber limonada

Vanillie limonada

Áppolinaris

EINAR WAAG, Klakksvík — MÁLTRÁÐUR 4